

MANUAL

**แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกัน
ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568**

คำนำ

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข จัดทำคู่มือแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข นำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม บรรลุตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) คือ กระทรวงสาธารณสุขปลอดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 จะช่วยให้ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามารถดำเนินการจัดทำโครงการ / กิจกรรม ภายใต้แผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายของหน่วยงานและกระทรวงสาธารณสุขต่อไป

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข
พฤษภาคม 2567

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 บทนำ	1
1.2 วัตถุประสงค์	6
บทที่ 2 การประเมินสถานการณ์และสภาพปัญหา	7
2.1 การประเมินสถานการณ์และสภาพปัญหา	7
2.2 แนวทางการป้องกันการทุจริตของกระทรวงสาธารณสุข	14
บทที่ 3 แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	24
บทที่ 4 การติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการฯ ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	26
4.1 การติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการฯ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	26
4.2 กรอบแนวคิดในการติดตามและประเมินผล	27
4.3 รูปแบบและระดับในการติดตามและประเมินผล	28
บรรณานุกรม	30
ผู้จัดทำ	31

1.1 บทนำ

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) โดยให้ความสำคัญกับความสอดคล้องของแผน 3 ระดับ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 ในเรื่อง “แนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี” โดยมีความสอดคล้องกับแผนระดับที่ 1 และแผนระดับที่ 2 รวมทั้งแผนระดับที่ 3 ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แผนระดับที่ 1 สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ที่มุ่งให้ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ และดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2566-2570 อยู่ในอันดับ 1 ใน 43 และยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ที่มุ่งให้บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ เนื่องจากปัญหาการทุจริตถือเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง และถือเป็นการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

แผนระดับที่ 2 สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็นที่ 21 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) หมายเหตุที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพ และตอบโจทยประชาชน ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติในด้านที่ 6 คือ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ 2 ประเด็นเป้าหมาย คือ ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และภาครัฐมีขนาดเล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ หมายเหตุที่ 13 ยังมีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติในประเด็นที่ 21 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ในส่วนเป้าหมายที่ให้หน่วยงานภาครัฐมีระบบป้องกันและแก้ไขการทุจริตและประชาชนไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ โดยมีตัวชี้วัดคือ ค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ของประเทศไทย และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการต่อต้านการทุจริต

แผนระดับ 3 สอดคล้องแผนปฏิบัติการด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ที่ดำเนินการต่อเนื่องมาจากแผนปฏิบัติการด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563-2565) กล่าวคือ แผนปฏิบัติการด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) ครอบคลุม 2 แผนย่อย ได้แก่ แผนย่อยการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และแผนย่อยการปราบปรามการทุจริต ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันและส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน และยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านมาตรฐานทางจริยธรรมและการส่งเสริมจริยธรรมภาครัฐ (พ.ศ. 2565-2570) ภายใต้วิสัยทัศน์ เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจได้ (Trusted Public Officers) โดยมี 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ ครอบคลุมการสร้างมาตรฐานการพัฒนาผลิตภัณฑ์นโยบาย การส่งเสริมและบูรณาการรวมพลังกับทุกภาคส่วน ภายใต้ประเด็นท้าทายเชิงกลยุทธ์ที่ว่า “ไม่มีช้อยกเว้น ไม่มีข้อกังขา และไม่สูญเปล่า”

แผนปฏิบัติการราชการด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) เป็นแผนที่ดำเนินการต่อเนื่องมาจากแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) ที่ขยายกรอบเวลาให้ใช้ต่อไปจนถึงวันที่ 30 กันยายน 2565 จึงมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงและส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันกับแผนทั้ง 3 ระดับ เพื่อเป็นเครื่องมือให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ใช้เป็นแนวทางการขับเคลื่อนผลักดันสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของแผนระดับ 1 ถึงแผนระดับ 3 ภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยมีเป้าหมายคือ **“กระทรวงสาธารณสุข ปลอดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ”** ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 และจำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่รัฐในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขกระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบลดลงเมื่อสิ้นสุดแผนฯ ทั้งนี้ การขับเคลื่อนสู่เป้าหมายดังกล่าวนี้ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด คือ (1) ร้อยละของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA (2) ร้อยละของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA และ (3) จำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่รัฐในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขกระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบลดลง

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
	ปี 2566	ปี 2567	ปี 2568	ปี 2569	ปี 2570
ร้อยละของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA	92	94	94	94	95
ร้อยละของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA	92	94	94	94	95
จำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่รัฐในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขกระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบลดลง	5	10	15	20	25

และมีแผนย่อยจำนวน 3 แผนย่อยดังนี้ แผนย่อยที่ 1 ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึก ให้มีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต แผนย่อยที่ 2 การป้องกันการทุจริต และแผนย่อยที่ 3 เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต ดังนี้

แผนย่อยที่ 1 ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึก ให้มีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

ประกอบด้วยกลยุทธ์ 4 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึกให้ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติ
เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนในการผลิตบุคลากรของสถาบันการศึกษา
ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

กลยุทธ์ที่ 2 ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึกให้ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติ
เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนในบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข

กลยุทธ์ที่ 3 ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึกในการนำจริยธรรม และค่านิยม MOPH
เป็นรากฐานในการสร้างวัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริต

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างเครือข่ายบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข เพื่อป้องกันและหยุดยั้ง
การทุจริต

สำหรับแผนย่อยที่ 1 มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดี น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับบุคลากรกระทรวงสาธารณสุขทุกระดับ ให้สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันอย่างอัตโนมัติ การไม่ให้ไม่รับสินบน มีความละเอียดต่อการกระทำความผิด ไม่ละเลย ไม่เพิกเฉย และไม่อดทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต โดยแปลงหลักสูตรด้านทุจริตศึกษาที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบไปดำเนินการ

แผนย่อยที่ 2 การป้องกันการทุจริต

ประกอบด้วยกลยุทธ์ 3 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างความตระหนักให้ผู้บริหารทุกระดับมีความพร้อมรับผิดชอบ (Accountability)

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข ให้มีความใสสะอาดปราศจากพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริต และใช้ดุลยพินิจโดยชอบด้วยกฎหมาย

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพกลไกการเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม

สำหรับแผนย่อยที่ 2 มุ่งเน้นการขับเคลื่อนมาตรการป้องกันการทุจริต และให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเพื่อลดการกระทำผิดของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข มีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด) และการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค (ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข กำหนด) การดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) ดำเนินกิจกรรมที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ พัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์ พัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ ขับเคลื่อนโครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต และผลักดันมาตรการป้องกันการทุจริตตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และมีการกำหนดแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน

แผนย่อยที่ 3 เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต

ประกอบด้วยกลยุทธ์ 2 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพการปราบปรามการทุจริต

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาเครือข่ายและบูรณาการกระบวนการด้านการปราบปรามการทุจริต

สำหรับแผนย่อยที่ 3 มุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนากลไกและกระบวนการต่าง ๆ ของการปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ กฎหมายมีความทันสมัย การบังคับใช้กฎหมาย การสอบข้อเท็จจริง การดำเนินคดีมีประสิทธิภาพ เด็ดขาด รวดเร็ว และเป็นธรรม ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการดำเนินคดีและลงโทษทั้งทางปกครอง วินัย อาญา อย่างรวดเร็ว เป็นรูปธรรม เพื่อให้สังคมกระทรวงสาธารณสุขเกรงกลัวต่อการทุจริต ควบคู่ไปกับพัฒนาและปรับปรุงระบบข้อมูลเรื่องร้องเรียนให้เชื่อมโยงระหว่างศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข สำนักมาตรฐานวินัยและระบบคุณธรรม (กลุ่มบริหารจัดการเรื่องราวจังหวัด) และศูนย์บริการข้อมูลภาครัฐเพื่อประชาชน (Government Contact Center : GCC 1111) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเรื่องร้องเรียนและการดำเนินคดี

ทั้งนี้ ในอนาคต 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2566-2570) มุ่งหวังให้กระทรวงสาธารณสุข เกิดวัฒนธรรมสุจริต มีกลไกการป้องกันการทุจริตและระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ มีกลไกการปราบปรามการทุจริต การบังคับใช้กฎหมายให้มีความรวดเร็ว เป็นธรรมและทรงพลัง ตลอดจนการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของหน่วยงานภายนอก ยังยืนยันด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารราชการและการดำเนินชีวิต โดยได้นำมาตรการ Three Pronged measures (มาตรการหอก 3 แฉก : LPL) มาใช้ในการป้องกันการทุจริต ประกอบด้วย

1. การบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement) โดยการบังคับใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบ กำหนดมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างเด็ดขาด รวดเร็ว และเป็นธรรม

2. การป้องกันการทุจริต (Prevention) โดยการปรับปรุงกฎ ระเบียบและปิดช่องโหว่ สร้างและยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ให้มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง และสร้างกลไกเครือข่ายการบริหารงานที่โปร่งใส ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ในการเฝ้าระวัง แจ้งเบาะแส และสร้างความเข้มแข็งของกลไกการตรวจสอบและร่วมกันต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

3. ความรอบรู้สู่โง (Literacy) โดยการให้องค์ความรู้ที่เท่าทันต่อการทุจริต มีความรอบรู้ ต่อสถานการณ์การทุจริตที่เปลี่ยนแปลงไป ปลุกและปลุกจิตสำนึก ปรับฐานความคิดที่ตัวบุคคลให้สามารถ แยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวออกจากผลประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันได้โดยอัตโนมัติ

เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุขให้บรรลุเป้าหมายตามคำขวัญ (Motto) ที่กำหนดว่า “กระทรวงสาธารณสุขใสสะอาด ร่วมต้านทุจริต” (Together Against Corruption : TAC)

ดังนั้น การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จึงเป็นกลไกสำคัญ ที่จะขับเคลื่อนงานด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ของกระทรวงสาธารณสุข ให้บรรลุตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) และแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 แผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนนโยบาย และยุทธศาสตร์แต่ละระดับสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และยกระดับงานด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบของกระทรวงสาธารณสุขในทุกมิติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

1.2.2 เพื่อให้การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มีความเชื่อมโยง สอดคล้อง กับแผนปฏิบัติราชการด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) และแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 แผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ นำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

1.2.3 เพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติราชการด้านการป้องกัน ปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) และแนวทางการจัดทำ งบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 แผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบ

2.1 การประเมินสถานการณ์และสภาพปัญหา

การทุจริตเป็นปัญหาสำคัญที่อยู่คู่กับพัฒนาการของมวลมนุษยชาติ การตั้งขึ้น การปฏิวัติ การปฏิรูป การเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการล่มสลายของวัฒนธรรมในสังคมมนุษย์หลายครั้งในประวัติศาสตร์โลก เช่น การเสื่อมถอยของจักรวรรดิโรมัน การปฏิรูปศาสนาของฝ่ายโปรเตสแตนต์ กระแสการเติบโตของระบอบประชาธิปไตยในโลกโลกาภิวัตน์แทนระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ การเติบโตของแนวคิดธรรมาภิบาลและบริษัทภิบาล หรือการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) ฯลฯ ล้วนถือกำเนิดโดยมีปัจจัยสำคัญมาจากเหตุการณ์ที่เชื่อว่าเป็นการทุจริตหรือการโกงในรูปแบบต่าง ๆ จนนำมาสู่การแก้ไขและต่อต้านระบบสังคมเดิม ดังนั้น มโนทัศน์ที่ว่าด้วยการทุจริตย่อมมีการผันแปรไปตามยุคสมัยในช่วงตลอดหลายศตวรรษที่ผ่านมา และยังมีความแตกต่างกันออกไปตามแต่ละพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมด้วย

ในยุคปัจจุบันการทุจริตถือเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องยอมรับว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง การทุจริตได้ฝังรากลึกในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่ยุคสมัยที่ยังมิได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง อาทิ การปกครองในรูปแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่มีการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง (Vertical Relations) มีการเอื้อเพื่อเอื้อประโยชน์ จนเจือกันในวนงญาติ หรือที่เรียกว่าระบบอุปถัมภ์ (The patron-client system) ที่มีการให้ประโยชน์กันทั้งในอำนาจทางการเมือง ตำแหน่งหน้าที่ราชการ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสถานะทางสังคม การทุจริตที่ฝังรากลึกในสังคมนี้มิใช่มีแค่รูปแบบเดียว แต่มีอยู่หลากหลาย อาทิ การติดสินบน การยกยอก การมีผลประโยชน์ทับซ้อน และพร้อมที่จะมีรูปแบบใหม่ ๆ ขึ้นตลอดเวลา เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงพื้นฐานทางจิตใจในตัวบุคคลที่ขาดคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมอันดีอันเป็นผลให้บุคคลแสดงออกถึงพฤติกรรมกระทำทุจริตโดยไร้ซึ่งความละอายต่อการกระทำของตนเองไม่มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม อีกทั้งไม่คำนึงถึงผลของการกระทำทุจริตในระยะยาวที่ไม่เพียงแต่จะส่งผลกระทบต่อองค์การ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบุคคลใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่ยังส่งผลกระทบต่อระยะยาวถึงในระดับประเทศ จะเห็นได้ว่าการมีจิตสำนึก

มีพื้นฐานทางจิตใจที่ได้รับการปลูกฝังทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมถือเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นเสมือนเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจหรือเครื่องเตือนสติ อันจะทำให้บุคคลเกิดความอายในการกระทำผิดของตน

สาเหตุหลักที่ทำให้การทุจริตยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังอยู่ในสังคมไทย เนื่องมาจากสภาพพื้นฐานทางสังคมที่สั่งสมมาและเป็นพื้นฐานสภาพสังคมปัจจุบัน เช่น

1. ความสำคัญของพิธีกรรม เนื่องจากชาวตะวันตกที่เข้ามาติดต่อกับเสนาบดีไทยสมัยอยุธยาต่างได้ให้ข้อสังเกตว่า คนไทยให้ความสำคัญแก่พิธีกรรมมาก และดูเหมือนจะให้ความสำคัญแก่สาระที่จะเจรจากันน้อย สังคมไทยในปัจจุบันก็ให้ความสำคัญแก่พิธีกรรมมากกว่าเนื้อหา สังเกตได้จากการจัดประชุมสำคัญ ๆ ของหน่วยงานต่าง ๆ ผู้ดำเนินการอาจให้ความสำคัญแก่ประเด็นที่ว่า แจกกันดอกไม้ควรตั้งที่ใด หรือใครควรนั่งที่ใด จะรับประทานอาหารอะไรและอย่างไร มากกว่าเนื้อหาสาระการประชุมเสียอีก

2. ระบบอุปถัมภ์และระบบเครือญาติ ลักษณะเด่นของสังคมไทยคือระบบอุปถัมภ์และระบบเครือญาติ เนื่องจากความคิดหลักในการปกครองของไทยคือ ควบคุมคนเป็นชั้น ๆ ไป ทำให้ทุกคนที่ไม่ใช่ข้าราชการและลูกข้าราชการมีบรรดาศักดิ์ต้องขึ้นทะเบียนเป็นไพร่หลวงหรือไพร่สมอยู่ในปกครองของเจ้าหมู่ ไพร่สมเป็นไพร่ที่เป็นกำลังของเจ้านายและข้าราชการผู้มีบารมี จึงเท่ากับเข้าอยู่ในอุปถัมภ์ของเจ้าหมู่ทำให้มีผู้คุ้มครอง ส่วนระบบเครือญาติมีความสำคัญเพราะเครือญาติมีส่วนได้ส่วนเสียกับบุคคลในตระกูลในระบอบกฎหมายไทยโบราณ ผู้ใดได้ดีเครือญาติก็มักได้ดีด้วยกัน ตกอับก็ตกอับด้วยกันทั้งหมด เช่น ในการอุทธรณ์ราชบาตร เป็นต้น ระบบอุปถัมภ์และระบบเครือญาติยังมีอิทธิพลในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการเมืองและระบบราชการถือเป็นการสืบทอดทางวัฒนธรรมที่เราเข้าใจได้จากการศึกษาพระไอยการต่าง ๆ ในกฎหมายตราสามดวง

3. ความเชื่อในไสยศาสตร์และวิญญูณนิยม ความเชื่อในไสยศาสตร์และวิญญูณนิยมยังเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของคนไทยทั่วไป ดังเช่นเมื่อต้อง “ต่อพิสูท” หรือ พิสูจน์ความจริงสูงสุดท้ายเมื่อขาดพยานหลักฐานและพยานบุคคลที่ชี้ขาดไปทางใดทางหนึ่งได้ คู่ความก็อาจจะเลือกหนทางของไสยศาสตร์เข้ามาเป็นเครื่องช่วยตัดสิน เช่น ดำน้ำลุยเพลิง หรือล้วงตะกั่ว เป็นต้น ดังปรากฏในพระไอยการพิสูจน์ดำน้ำลุยเพลิง แต่คนไทยไม่ไว้ใจใครแม้กระทั่งเทวดา เพราะเมื่อเชิญภูติเชิญเทวดามาเป็นพยานในการพิสูจน์แล้ว หากเทวดาลำเอียงเข้าข้างคู่ความข้างหนึ่งข้างใด ก็มีคำสาปแช่งที่เป็นเงื่อนไขให้เทวดาตกนรกเหมือนกัน

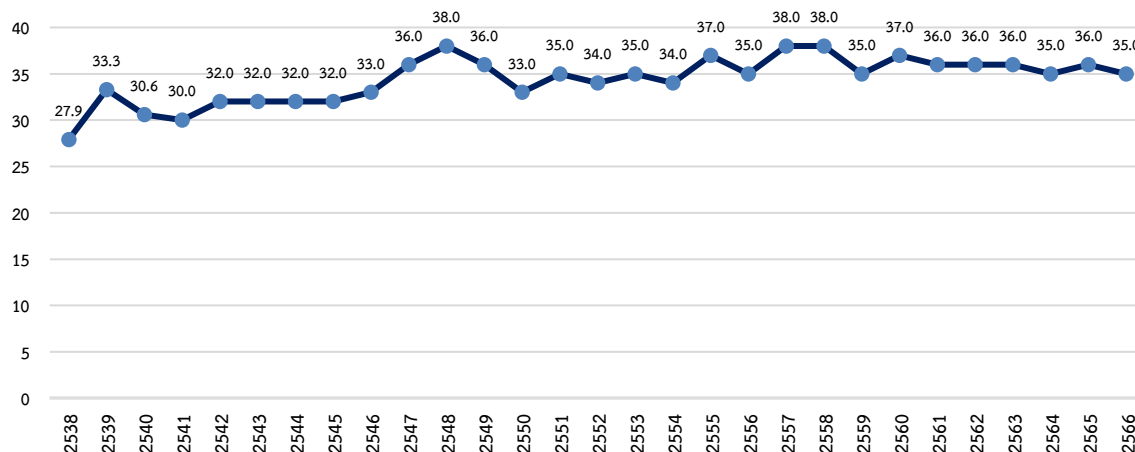
จากสาเหตุหลักของปัญหาการทุจริตทำให้เห็นได้ว่าตามหลักการของรัฐธรรมนูญใหม่คือ การแยกรัฐออกจากตัวบุคคล โดยตัวของบุคคลต้องแยกผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมออกจากกัน คนในสังคมควรมีค่านิยมยึดผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายของไทยมีจุดเริ่มต้นจากผลของสนธิสัญญาเบาว์ริง (Bowring Treaty) ในสมัยรัชกาลที่ 4 และมีรูปแบบของรัฐธรรมนูญใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 5 จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย กล่าวได้ว่าระบบมีการปรับเปลี่ยน แต่วิถีคิดของคนในสังคมยังไม่ปรับเปลี่ยนกรอบความคิด ยังยึดกับแนวความคิดแบบจารีตที่หยั่งรากฝังลึกในระดับค่านิยม ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้คนส่วนใหญ่ในสังคม

ที่ไม่สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวจากผลประโยชน์ส่วนรวม นำไปสู่การกระทำอันเป็นการทุจริต ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังที่ยังมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา

ผลจากการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมา ภาคส่วนต่าง ๆ มีความตระหนักถึงผลกระทบของการทุจริตและให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการทุจริตมากขึ้น โดยในฝ่ายบริหารได้มีการกำหนดนโยบาย แนวทาง กลไกผลักดัน และสนับสนุนทรัพยากรเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องขณะที่ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมก็มีความตื่นตัว เกิดเครือข่าย ชุมชนที่ไม่ทนต่อการทุจริต และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแส เฝ้าระวัง และตรวจสอบการทุจริตในระดับพื้นที่ มากขึ้น ผ่านโครงการที่สำคัญ ได้แก่ โครงการ STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริต ที่มีการจัดตั้งชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริตในทุกจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อทำหน้าที่จับตามองและแจ้งเบาะแสการทุจริต นอกจากนี้ ในส่วนของการดำเนินงานเพื่อปรับฐานความคิดปลูกฝังการคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมในกลุ่มเด็กและเยาวชน คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2561 เห็นชอบหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำหลักสูตรดังกล่าวไปพิจารณาปรับใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอ เพื่อผลักดันการสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีหน่วยงานที่นำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้ทั้ง 5 หลักสูตร และวันที่ 18 สิงหาคม 2564 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้นำไปปรับใช้ตามแนวทางที่สำนักงาน ป.ป.ช. เสนอ เพื่อให้การขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 21 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. 2561-2580) ในการสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริตและส่งเสริมให้ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตต่อไป

องค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) และประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ได้ร่วมกันจัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (United Nations Convention against Corruption : UNCAC) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 เป็นอนุสัญญาระดับแรกที่สำคัญต่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการติดตามทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตกลับคืน รวมทั้งการให้ความร่วมมือทางกฎหมายเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด โดยเนื้อหาหลักในอนุสัญญาดังกล่าวแบ่งเป็น 4 หมวดหลัก ได้แก่ (1) การป้องกันการทุจริต (2) การกำหนดความผิดทางอาญา (3) การบังคับใช้กฎหมายความร่วมมือระหว่างประเทศ และ (4) การติดตามทรัพย์สินคืน และประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นรัฐภาคีอย่างสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2554 เป็นลำดับที่ 149 ถือเป็นสัญญาณเริ่มต้นการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย ต่อมาประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีได้ดำเนินการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีที่กำหนดในอนุสัญญา UNCAC เพื่อให้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานเทียบเท่าสากล สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีอนุสัญญา UNCAC ในฐานะรัฐภาคีได้อย่างครบถ้วน และรองรับกลไกการประเมินติดตามการปฏิบัติตามอนุสัญญา UNCAC ซึ่งเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 นับแต่ประเทศไทยดำเนินการให้สัตยาบันในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 ดัชนีการรับรู้ทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ได้คะแนนที่มีแนวโน้มดีขึ้นไม่มากนักจากปี พ.ศ. 2538 ถึงปี พ.ศ. 2566

จากดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ซึ่งจัดทำโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ที่มีสถานะเป็นองค์กรภาคประชาสังคมระหว่างประเทศ มีวัตถุประสงค์ในการต่อสู้กับการทุจริตทุกรูปแบบด้วยการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และสร้างความตระหนักรู้ถึงผลเสียของการทุจริต ดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหาร ซึ่งจะมาจากการเลือกโดยสมาชิกที่เป็นตัวแทนสาขาของแต่ละประเทศ และสมาชิกอิสระ เพื่อเป็นคณะกรรมการจำนวน 10-13 คน มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 3 ปี และดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 3 วาระ มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี ดัชนีการรับรู้การทุจริต เริ่มจัดทำตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 (ค.ศ. 1993) เป็นต้นมา ดัชนีนี้ เป็นข้อมูลที่รวบรวมมาจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน โดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ได้มีการประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2566 ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2538-2554 เป็นระบบคะแนน 1-10 ส่วนปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา เป็นระบบคะแนน 1-100 โดยได้ปรับค่าคะแนนในแผนภาพปี พ.ศ. 2538-2554 เป็นระบบคะแนน 1-100 เพื่อสะดวกในการทำความเข้าใจ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 คะแนนการประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2566 ของประเทศไทย

จะเห็นได้ว่า ตลอดระยะเวลา 28 ปีที่ผ่านมา สถานการณ์การทุจริตของประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) มีแนวโน้มทรงตัวอยู่ในช่วงต่ำกว่า 40 คะแนน มาโดยตลอด โดยค่าคะแนนล่าสุดขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ได้เผยแพร่ผลดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ประจำปี พ.ศ. 2566 เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2567 โดยในครั้งนี้มีประเทศที่ได้รับการประเมินทั้งหมด 180 ประเทศ ดำเนินการสำรวจโดยอาศัยการประเมินจาก 13 แหล่งการประเมิน ปรากฏว่า 2 ใน 3 ของประเทศที่ได้รับการประเมินมีระดับคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน

และคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 43 คะแนน ซึ่งประเทศที่ได้รับคะแนนสูงที่สุด 10 อันดับแรก คือ Denmark (90 คะแนน) Finland (87 คะแนน) New Zealand (85 คะแนน) Norway (84 คะแนน) Singapore (83 คะแนน) Sweden (82 คะแนน) Switzerland (82 คะแนน) Netherlands (79 คะแนน) Germany (78 คะแนน) และ Luxembourg (78 คะแนน) สำหรับประเทศที่ได้รับคะแนนน้อยที่สุดคือ South Sudan (13 คะแนน) Syria (13 คะแนน) Venezuela (13 คะแนน) และ Somalia (11 คะแนน)

ประเทศไทยได้รับคะแนน 35 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 108 จากประเทศที่ได้รับการประเมินทั้งหมด 180 ประเทศ และการจัดอันดับของประเทศอาเซียน อยู่ในอันดับที่ 4 รองจาก 1) Singapore 83 คะแนน 2) Malaysia 50 คะแนน และ 3) Vietnam 41 คะแนน ซึ่งถือว่าเป็นคะแนนที่ลดลงจากปี พ.ศ. 2565 ที่ได้รับคะแนน 36 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 101

ภาพรวมคะแนนของประเทศไทยลดลง โดยประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีคะแนนลดลง ซึ่งมีจำนวน 63 ประเทศ ขณะที่ประเทศที่มีคะแนนเพิ่มขึ้นมีจำนวน 55 ประเทศ และมีประเทศที่คะแนนเท่าเดิม 62 ประเทศ สะท้อนว่าการประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยในสายตานานาชาติ ในปี พ.ศ. 2566 ลดลงจากปี พ.ศ. 2565 และเมื่อเทียบคะแนนดิบในปี พ.ศ. 2565 ประเทศไทยได้คะแนนลดลงถึง 15 คะแนน จาก 327 คะแนน ในปี พ.ศ. 2566 เหลือ 312 คะแนน

คะแนนของประเทศอาเซียนลดลงในหลายประเทศ ได้แก่ Vietnam (ลดลง 1 คะแนน) Thailand (ลดลง 1 คะแนน) Laos (ลดลง 1 คะแนน) Cambodia (ลดลง 3 คะแนน) และ Myanmar (ลดลง 3 คะแนน) ซึ่งสะท้อนถึงระดับความโปร่งใสที่ลดลงของกลุ่มประเทศเหล่านี้ ขณะที่ในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ มีประเทศที่มีคะแนนเพิ่มสูงขึ้น 2 ประเทศ คือ Malaysia (เพิ่มขึ้น 3 คะแนน) และ Philippines (เพิ่มขึ้น 6 คะแนน)

สาเหตุสำคัญของคะแนน CPI ที่มีการเปลี่ยนแปลงในปี พ.ศ. 2566 คือ

1. มีคะแนนเพิ่มขึ้นในแหล่งการประเมิน 1 แหล่ง ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นประสิทธิภาพการต่อต้านการทุจริต คือ PERC (เพิ่มขึ้น 2 คะแนน) ซึ่งเป็นแหล่งการประเมินที่มีข้อความสำคัญว่าคุณให้คะแนนการคอร์รัปชันในประเทศที่คุณอาศัยและทำงานอยู่เท่าใด โดยเป็นการสอบถามจากนักธุรกิจที่อาศัยอยู่ทั้งในและนอกประเทศ ดังนั้น การที่คะแนนของแหล่งการประเมินนี้เพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมั่นของภาคธุรกิจในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพิ่มมากขึ้น

2. มีคะแนนลดลงในแหล่งการประเมิน 3 แหล่ง คือ WEF (ลดลง 9 คะแนน) BF(TI) (ลดลง 4 คะแนน) และ WJP (ลดลง 1 คะแนน) ซึ่งเป็นแหล่งการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการติดสินบน การตรวจสอบการใช้อำนาจหน้าที่ ตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยคะแนนที่ลดลงสะท้อนให้เห็นถึงในช่วงที่ผ่านมา อาจจะมีประเด็นสำคัญที่เป็นที่นาสนใจของสังคม ในเรื่องการใช้อำนาจตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตน หรือพวกพ้อง ดังนั้น จึงควรมีการเร่งรัดกระบวนการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และเปิดเผยความคืบหน้าการดำเนินการในประเด็นสำคัญให้สาธารณชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว จะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

ตารางที่ 1 คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) จาก 9 แหล่งข้อมูล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2566

แหล่งข้อมูล / ปี พ.ศ. (ค.ศ.)	2559 (2016)	2560 (2017)	2561 (2018)	2562 (2019)	2563 (2020)	2564 (2021)	2565 (2022)	2566 (2023)
IMD	44	43	41	45	41	39	43	43
WJP	37	40	40	38	38	35	34	33
BF-TI	40	37	37	37	37	37	37	33
PERC	38	41	37	38	38	36	35	37
WEF	37	42	42	43	43	42	45	36
PRS	32	32	32	32	32	32	32	32
EIU	37	37	37	37	37	37	37	37
GI	22	35	35	35	35	35	35	35
V-DEM	24	23	21	20	20	26	26	26

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ได้มีข้อเสนอแนะสำคัญ จำนวน 6 ประเด็น คือ

1. เสริมสร้างความเป็นอิสระของกระบวนการยุติธรรม

การป้องกันกระบวนการยุติธรรมจากการแทรกแซงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการปฏิบัติงานของกระบวนการยุติธรรม ส่งเสริมการแต่งตั้งโดยยึดหลักคุณธรรมมากกว่าเรื่องทางการเมือง และสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมว่ามีบุคลากรที่มีคุณสมบัติและมีทรัพยากรที่เหมาะสม

2. มุ่งเสนอกลไกด้านความโปร่งใสและการตรวจสอบติดตาม

สร้างความเชื่อมั่นว่าเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกแทรกแซง อาจทำได้โดยการร้องเรียนและแจ้งเบาะแส การเปิดเผยบัญชีทรัพย์สิน และผลประโยชน์อื่นใดของผู้พิพากษา อัยการ และเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ และทำให้มั่นใจว่าเงินเดือนที่ได้รับของเจ้าหน้าที่มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่

3. ปรับปรุงและพัฒนาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

ขั้นตอนแรกที่จะป้องกันการได้รับการยกเว้นโทษอย่างไม่เป็นธรรมและการทุจริต จะต้องคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยจะต้องกำหนดยุทธศาสตร์ในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ดังนี้

- ทำให้ขั้นตอนง่ายและไม่ซับซ้อน
- ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงขั้นตอนและกระบวนการทางกฎหมายได้
- ขยายความการเป็นผู้เสียหายจากการทุจริตให้หมายรวมถึงผู้เสียหายที่ไม่ใช่รัฐ
- มอบอำนาจให้องค์กรภาคประชาสังคมริเริ่มและเปิดเผยคดีการทุจริต ไม่ว่าจะเป็คดีทุจริตทางอาญา แพ่ง หรือกระบวนการทางปกครอง รวมไปถึงให้้องค์กรภาคประชาสังคมเหล่านี้เป็นผู้รักษาผลประโยชน์แทนผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริต

4. เพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการยุติธรรม

กระบวนการยุติธรรมที่โปร่งใสจะสามารถสร้างความเชื่อมั่นในระบบการทำงานของกระบวนการยุติธรรม และทำให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีความรับผิดชอบมากขึ้น

- การรับรองข้อมูลด้านการตัดสินใจคดีความต่าง ๆ
- การยุติข้อพิพาทนอกศาล
- การบังคับใช้กฎหมาย
- กระบวนการด้านกฎหมายและกฎระเบียบด้านการบริหาร

ให้เป็นที่เปิดเผยและให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและช่วยกันกรองได้ การกระทำเช่นนี้จะช่วยลดอัตราการทุจริตและเสริมสร้างความเชื่อมั่นว่าการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการทุจริตอย่างถูกต้อง

5. ส่งเสริมความร่วมมือภายในกระบวนการยุติธรรม

กระบวนการยุติธรรมหลักมีความซับซ้อน แต่การบริหารจัดการให้องค์ประกอบต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพถือเป็นสิ่งสำคัญ การกำหนดความรับผิดชอบที่ชัดเจนและเสริมกันถือเป็นสิ่งสำคัญในการบรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากมีการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกอย่างแพร่หลายในบางภูมิภาค การไตร่ตรองถึงการทำงานร่วมกันระหว่างกระบวนการยุติธรรมหลักและกระบวนการยุติธรรมทางเลือกอาจเป็นประโยชน์เช่นกัน

6. ขยายช่องทางการรับผิดชอบในคดีความการทุจริตระหว่างประเทศ

เมื่อมีการทุจริตข้ามชาติเกิดขึ้นในประเทศที่กระบวนการยุติธรรมไม่สามารถหรือไม่ยินยอมที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด สถาบันยุติธรรมในพื้นที่ปกครองโดยเขตอำนาจศาลต่างประเทศซึ่งมีหลักนิติธรรมที่แข็งแกร่งกว่าสามารถมีบทบาทสำคัญในการจัดการกรณีที่มีการยกเว้นโทษ การกระทำทุจริตข้ามชาติ โดยมีการบังคับใช้มาตรการสำคัญ เช่น เขตอำนาจศาลเพิ่มเติม การคุ้มครองเบื้องต้นให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐต่างชาติ ยินยอมที่จะสนับสนุนให้องค์กรภาคประชาสังคมดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ ติดตามการดำเนินคดีต่าง ๆ และเป็นตัวแทนของผู้ได้รับความเสียหาย ให้คำจำกัดความของความเสียหายในกระบวนการยุติธรรมที่ครอบคลุมความเสียหายอย่างรอบด้านและจำนวนผู้เสียหายที่ครบถ้วนมากขึ้น

จากข้อมูลสะท้อนว่าสังคมไทยยังติดหล่มในประเด็นการขาดการรับรู้การทุจริตและตามหลังประเทศอื่น ๆ อยู่มาก เนื่องจากดัชนีดังกล่าวเปรียบเทียบกับจากประเทศทั้งสิ้น 180 ประเทศทั่วโลก แต่อันดับของประเทศไทยอยู่ระหว่างอันดับที่ 96-110 ซึ่งเป็นอันดับกลาง โดยการวัดค่าคะแนนนั้นหมายความว่า หากได้คะแนนน้อยก็หมายถึงมีการทุจริตที่สูง แต่หากได้คะแนนมากก็เท่ากับว่ายิ่งมีความโปร่งใส ซึ่งเมื่อพิจารณาคะแนนจากหนึ่งร้อยคะแนนเต็มย้อนหลังทั้ง 5 ปี แล้วพบว่าประเทศไทยมีคะแนนที่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็มทุกปี

2.2 แนวทางการป้องกันการทุจริตของกระทรวงสาธารณสุข

กระทรวงสาธารณสุข กำหนดทิศทางการพัฒนากระทรวงสาธารณสุขตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข) ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) และจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) กระทรวงสาธารณสุข ได้ประกาศจุดยืนอย่างชัดเจนในการไม่ยอมรับการทุจริตทุกรูปแบบ สร้างวัฒนธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต ให้เกิดขึ้นในกระทรวงสาธารณสุขอย่างจริงจัง กระทรวงสาธารณสุขกำหนด **มาตรการ Three Pronged measures (มาตรการหอก 3 แฉก : LPL)** มาใช้ในการป้องกันการทุจริต ประกอบด้วย

1. **การบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement)** โดยการบังคับใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบ กำหนดมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเด็ดขาด รวดเร็ว และเป็นธรรม

2. **การป้องกันการทุจริต (Prevention)** โดยการปรับปรุงกฎ ระเบียบและปิดช่องโหว่ สร้างและยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ให้มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง และสร้างกลไกเครือข่ายการบริหารงานที่โปร่งใส ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ในการเฝ้าระวัง แจ้งเบาะแส และสร้างความเข้มแข็งของกลไกการตรวจสอบและร่วมกันต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

3. **ความรอบรู้สู่ใจ (Literacy)** โดยการให้องค์ความรู้ที่เท่าทันต่อการทุจริต มีความรอบรู้ต่อสถานการณ์การทุจริตที่เปลี่ยนแปลงไป ปลูกและปลูกจิตสำนึก ปรับฐานความคิดที่ตัวบุคคลให้สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวออกจากผลประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันได้โดยอัตโนมัติ

และขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามคำขวัญ (Motto) ที่ว่า “**กระทรวงสาธารณสุข ใส่สะอาด ร่วมต้านทุจริต**” (Together Against Corruption : TAC)

โดยที่การป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของกระทรวงสาธารณสุข ยังมุ่งเน้นประเด็นการป้องกันการทุจริต ผ่านกระบวนการ 6 กระบวนการสำคัญ ที่เชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) ดังนี้

1. กระบวนการปลูกฝังวิธีคิด ปลูกจิตสำนึก ให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

การดำเนินการปลูกฝังวิธีคิด ปลูกจิตสำนึก ให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต ต้องวางน้ำหนักไปที่การแก้ไขปัญหาความคิด พฤติกรรมการปฏิบัติของข้าราชการที่ไม่สอดคล้องกับแนวความคิดของการเป็น “บุคคลสาธารณะ” หรือ “ข้าราชการสมัยใหม่” แก้ไขปัญหาโดยใช้วิธีคิดแบบระบบเลขฐานสอง (Digital Thinking) หรือ Binary Thinking ภายใต้แนวคิด “จิตพอเพียงด้านทุจริต” ใช้โมเดล “STRONG” ขับเคลื่อนการปรับฐานความคิดของบุคลากรในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนให้สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม ส่งเสริมให้มีระบบกล่อมเกลாதงสังคมในการต่อต้านการทุจริต ฝัง Chip วิธีคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัว และผลประโยชน์ส่วนรวมให้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติด้วยโมเดล STRONG ประกอบด้วย

S (Sufficiency) ความพอเพียง

T (Transparency) ความโปร่งใส

R (Realise) ความตื่นรู้

O (Onward) มุ่งไปข้างหน้า

N (Knowledge) ความรู้

G (Generosity) ความเอื้ออาทร

ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ข้อสำคัญ คือ การมีเหตุผล ความสมดุล การมีภูมิคุ้มกัน STRONG เกิดจากการผูกพันกันทุกเส้น จึงเป็นเหตุผลในการทำโมเดลความหมายของ STRONG ในแต่ละความหมาย

S-Sufficient หลักความพอเพียง ในความหมายของการด้านทุจริต โดยบุคคลสามารถคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวหรือผลประโยชน์ส่วนรวมอย่างเป็นอัตโนมัติ

T-Transparent ความโปร่งใส คือ การสร้างวัฒนธรรมของการเปิดเผยข้อมูล

R-Realise ตื่นรู้ คือ การตื่นรู้และพร้อมที่จะลงมือทำ ตื่นรู้ในปัญหาการทุจริต เฝ้าระวัง ซึ่งจะสอดคล้องกับ

O-Onward

O-Onward มุ่งไปข้างหน้า คือ การให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงตามเราไปในทิศทางที่ถูกต้อง คือ การต่อสู้ในจิตใจกับการไม่ทุจริต พัฒนางค์กรของเรา บริหารจัดการให้ดีขึ้น

N-Knowledge ความรู้ คือ การพัฒนาให้เกิดสิ่งใหม่ เพราะอนาคตอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางของทุจริตมากขึ้น เช่น การจ่ายเงินสินบนอาจจะเป็นในรูปแบบดิจิทัล และไม่สามารถตรวจสอบความรู้เปลี่ยนแปลงเสมอในทุกเรื่อง

G-Generosity ความเอื้ออาทร คือ ความเอื้ออาทรตามจริยธรรมและจิตพอเพียง แต่สาเหตุของการเกิดการทุจริตมาจากระบบอุปถัมภ์ การช่วยเหลือครอบครัวและเครือญาติ **สำหรับความเอื้ออาทรในนิยามนั้น มิได้ต้องการหวังผลตอบแทน**

ภายใต้สัญลักษณ์ **STRONG** คือ

1. **มือกำแนบแน่นไว้ที่หน้าอกข้างซ้าย** แสดงถึงความเข้มแข็งของใจในการต่อสู้กับการทุจริต ความยุติธรรม มุ่งมั่นสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต
2. **มือขวาที่กำแน่น** แสดงถึงการยึดมั่นค่านิยม **ความพอเพียง (S : sufficient)** ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนรวมมาเป็นของตัวเอง **โปร่งใส (T : transparent)** พร้อมให้ตรวจสอบได้
3. **กำมือแนบอกข้างซ้ายตรงหัวใจ** แสดงถึงการมี**ใจที่รับรู้ (R : realise)** ต่อปัญหาการทุจริต **มุ่งมั่นไปสู่อนาคตข้างหน้า (O : onward)** ในการแก้ไขปัญหาเพื่อความเจริญอย่างยั่งยืนของชาติ **แสวงหาพัฒนาความรู้ (N : knowledge)** ให้เท่าทันต่อสถานการณ์ และ **มีความเอื้ออาทร (G : generosity)** ต่อกันบนพื้นฐานของจริยธรรมและกฎหมาย สอดคล้องกับโมเดลประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (Thailand 4.0) การพัฒนาที่สมดุลใน 4 มิติ (Thailand 4.0) คือ การยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ (Human Wisdom) ด้วยการพัฒนาคนไทยให้เป็น **“มนุษย์ที่สมบูรณ์”** ผ่านการปรับเปลี่ยนระบบนิเวศคุณธรรม ระบบนิเวศจริยธรรม การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจ บ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ ปลูกฝังจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ เน้นการสร้างคุณธรรมร่วมและค่านิยมที่ดี คือ สังคมมีความหวัง (Hope) สังคมที่เปี่ยมสุข (Happiness) และสังคมที่มีความสมานฉันท์ (Harmony)

แนวคิด “จิตพอเพียงด้านทุจริต” ใช้โมเดล “STRONG” ขับเคลื่อนในการปรับฐานความคิดของบุคลากรในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ให้สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม ส่งเสริมให้มีระบบกล่อมเกลาทางสังคมในการต่อต้านการทุจริต ฝัง Chip วิธีคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมให้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ ด้วยโมเดล STRONG นั้น ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดการอบรมหลักสูตร STRONGEST COACH เพื่อสร้างวิทยากรในการทำหน้าที่ส่งต่อความคิดและความรู้ในหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) กระทรวงสาธารณสุข STRONG : จิตพอเพียงด้านทุจริต เมื่อปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตร STRONGEST COACH ยังได้ร่วมลงนามในพันธสัญญาของบุคลากรในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข STRONGEST COACH กระทรวงสาธารณสุข ใสสะอาด ร่วมต้านทุจริต เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2562 โดยที่ผู้เป็น STRONGEST COACH ได้มีพันธสัญญาร่วมกัน คือ **“สาธารณสุข ซื่อสัตย์ โปร่งใส ตื่นรู้ สู้ทุจริต จิตพอเพียง”**

2. กระบวนการป้องกันการทุจริตให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

2.1 การบริหารงานที่โปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาลตามเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA)

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment) หรือที่เรียกโดยย่อว่าการประเมิน ITA ถือเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐเครื่องมือหนึ่ง โดยเป็นเครื่องมือในเชิงบวกที่มุ่งพัฒนาระบบราชการไทยในเชิงสร้างสรรค์มากกว่ามุ่งจับผิด เปรียบเสมือนเครื่องมือตรวจสุขภาพองค์กรประจำปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศได้รับทราบถึงสถานะและปัญหาการดำเนินงานด้านคุณธรรมและความโปร่งใสขององค์กร ผลการประเมินที่ได้จะช่วยให้องค์กรภาครัฐสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การให้บริการ สามารถอำนวยความสะดวกและตอบสนองต่อประชาชนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานภาครัฐ ดังนั้น การประเมิน ITA จึงไม่ได้เป็นเพียงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสเพียงเท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการให้บริการประชาชน เพื่อให้ทราบถึงช่องว่างของความไม่เป็นธรรมและความด้อยประสิทธิภาพสำหรับนำไปจัดทำแนวทางมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการไทยต่อไป

การประเมิน ITA เป็นเครื่องมือที่หน่วยงานภาครัฐได้ทำการสำรวจและประเมินตนเอง เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลอันส่งผลให้เกิดความตระหนักและปรับปรุงการบริหารงาน และกำกับดูแลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและให้ความสำคัญกับด้านคุณธรรมและความโปร่งใสขององค์กรตนเองมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การประเมิน ITA ยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของหน่วยงานภาครัฐในทางปฏิบัติอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งความตื่นตัวและหันมาให้ความสนใจต่อการพัฒนาแพลตฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ของตนเองให้ทันสมัยและน่าสนใจมากขึ้น ที่สำคัญคือ ส่งผลให้หน่วยงานมีการจัดการข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบเพื่อเตรียมความพร้อมในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะให้ได้รับทราบและส่งเสริมให้เกิดการตรวจสอบอีกด้วย นอกจากนี้ ในด้านของประชาชนแล้ว การประเมิน ITA ยังถือเป็นเครื่องมือที่ทุกคนจะได้มีส่วนร่วมในการสะท้อนความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการบริหารงานภาครัฐ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่ดีจากภาครัฐ อีกทั้งยังส่งผลให้ประชาชนและสาธารณชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐได้มากขึ้นด้วย

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 กระทรวงสาธารณสุข กำหนดให้การประเมิน ITA เป็นตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ตัวชี้วัดร้อยละของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA (ร้อยละ 94) ซึ่งศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข เป็นเจ้าภาพและผู้รับผิดชอบหลัก และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่เข้าร่วมการประเมินมีจำนวนทั้งสิ้น 17 หน่วยงาน ประกอบด้วย

1. ส่วนราชการระดับกรม

- 1.1 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- 1.2 กรมการแพทย์
- 1.3 กรมควบคุมโรค
- 1.4 กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
- 1.5 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
- 1.6 กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
- 1.7 กรมสุขภาพจิต
- 1.8 กรมอนามัย
- 1.9 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
- 1.10 สถาบันพระบรมราชชนก

2. หน่วยงานของรัฐในกำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

- 2.1 สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
- 2.2 สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
- 2.3 สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ
- 2.3 สถาบันวัคซีนแห่งชาติ

3. องค์กรมหาชน

- 3.1 โรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์กรมหาชน)
- 3.2 สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์กรมหาชน)

4. รัฐวิสาหกิจ

- องค์กรเภสัชกรรม

หน่วยงานทั้ง 17 หน่วยงาน ดำเนินการประเมินตามระเบียบวิธีการประเมิน ITA ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด ตามหลักการวิจัยประเมินผล (Evaluation Research) และหลักการทางสถิติที่มีการจัดเก็บข้อมูลประกอบการประเมินอย่างรอบด้านและหลากหลายมิติ เพื่อให้ผลการประเมินสามารถสะท้อนถึงสถานะขององค์กรในด้านคุณธรรมและความโปร่งใสได้อย่างแท้จริง

2.2 มาตรการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและป้องกันการทุจริต ป้องกันการรับสินบน ป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม และลดการใช้ดุลพินิจ ดังรายละเอียด

2.2.1 การเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะ และการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2560 ที่มีมติให้หน่วยงานภาครัฐถือปฏิบัติและดำเนินการตามประกาศคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เรื่อง กำหนดข้อมูลข่าวสารตามเกณฑ์มาตรฐานความโปร่งใส และตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานของรัฐเป็นข้อมูลข่าวสารที่ต้องจัดไว้ให้ประชาชนตรวจสอบได้ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (8) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 อย่างเคร่งครัด

2.2.2 การประกาศเจตนารมณ์หรือคำมั่นของผู้บริหารสูงสุดคนปัจจุบันว่าจะปฏิบัติหน้าที่และบริหารหน่วยงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตโปร่งใสและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีการสื่อสารที่ทรงพลังที่แสดงออกถึงความโปร่งใสในการบริหารราชการอย่างมีธรรมาภิบาล และให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถตรวจสอบได้

2.2.3 การกำกับติดตามการดำเนินงานตามเจตนารมณ์หรือคำมั่นของผู้บริหารในการต่อต้านการทุจริต

2.2.4 การประเมินความเสี่ยงการทุจริตของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินกิจกรรมที่แสดงถึงการจัดการความเสี่ยงการทุจริต

2.2.5 การรายงานการให้หรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2.2.6 การใช้ทรัพย์สินของราชการและการขอยืมทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่รัฐ

2.2.7 การส่งเสริมความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างหรือการจัดหาพัสดุ การตรวจสอบความเกี่ยวข้องและความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างว่ามีความสัมพันธ์สนิทสนมกับผู้มาเสนองานหรือไม่

2.2.8 การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการกิจของหน่วยงาน กำหนดช่องทางการรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม

2.2.9 แนวทางปฏิบัติในการรับส่วนแถมพิเศษ ส่วนชดเชย ส่วนสนับสนุน หรือส่วนอื่นใดเพิ่มเติมจากที่หน่วยงานของรัฐกำหนดไว้ในขอบเขตของงาน หรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

2.2.10 การจัดสวัสดิการภายในของส่วนราชการ

2.2.11 นโยบาย No Gift Policy พัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์ โดยหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานประกาศตนเป็นหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่

2.2.12 การให้ หรือรับของขวัญหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น การงดการให้และรับของขวัญในโอกาสต่าง ๆ โดยให้ใช้บัตรอวยพร หรืออวยพรในสื่อสังคมออนไลน์ หรือผ่านโปรแกรมประยุกต์ (Application) LINE ทดแทน

2.2.13 การจัดให้มีการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ

2.2.14 พัฒนาระบบการตรวจสอบภายในให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญซึ่งหัวหน้าส่วนราชการต้องกำกับดูแลด้วยตนเอง

2.2.15 เสริมสร้างหน่วยตรวจสอบภายในให้เป็นกลไกอิสระ และมีความเป็นมืออาชีพในการเฝ้าระวังการทุจริตในหน่วยงาน

2.2.16 เสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการตรวจสอบภายใน และการควบคุมภายในของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ และนำผลการตรวจสอบภายในและการประเมินการควบคุมภายในของหน่วยงานตรวจสอบมาปฏิบัติอย่างจริงจัง

2.2.17 พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคล โดยยึดหลักคุณธรรมในการบริหารงานบุคคล

2.3 มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสุจริตในองค์กร และการเคารพสิทธิมนุษยชนที่เป็นจริยธรรมสากล หน่วยงานต้องมีนโยบายที่เคารพสิทธิมนุษยชนและจริยธรรมที่เป็นสากล และมีแนวปฏิบัติที่เคารพสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีของผู้ปฏิบัติงาน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับ รวมถึงฉบับปัจจุบันปีพุทธศักราช 2560 ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาโดยย่อมได้รับความคุ้มครองโดยเสมอกัน นอกจากนี้ การที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women : CEDAW) ส่งผลให้ประเทศไทยมีข้อผูกพันในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของสตรี คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรี เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมและความเป็นธรรมทางสังคมบนพื้นฐานในเรื่องเพศ โดยมุ่งให้เกิดความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันของหญิงและชาย ห้ามไม่ให้กระทำการเลือกปฏิบัติโดยเงื่อนไขต่าง ๆ รวมถึงเงื่อนไขในเรื่องเพศ และยังให้มีการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย ส่งผลให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องนำไปกำหนดเป็นนโยบายและทิศทางการดำเนินงาน เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2563 ที่เห็นชอบมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน ตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เสนอ พระราชบัญญัติส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 เป็นสิ่งที่แสดงถึงความมุ่งมั่นของประเทศไทยในการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ โดยกำหนดการห้ามการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ อันหมายถึงการกระทำ หรือไม่กระทำการใด อันเป็นการแบ่งแยก กีดกัน หรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใด ๆ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม โดยปราศจากความชอบธรรม เพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชายหรือเพศหญิง หรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด

ปัจจุบันประเทศไทยมีการประกาศใช้กฎหมายที่มุ่งส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ และกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ ได้แก่

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 27 ได้วางหลักการเกี่ยวกับความเสมอภาคของเพศชายและหญิง โดยกำหนดให้เพศชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน และห้ามมิให้นำความแตกต่างของบุคคลในเรื่องเพศมาเป็นเหตุในการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

2) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มาตรา 8 ได้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 16 โดยห้ามมิให้นายจ้าง หัวหน้างาน ผู้ควบคุมงาน หรือผู้ตรวจงาน กระทำการล่วงเกิน คุกคาม หรือก่อความเดือดร้อนรำคาญทางเพศต่อลูกจ้าง ทั้งนี้ มาตรา 147 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ได้กำหนดโทษของผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา 16 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

3) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558 มาตรา 8 ได้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 โดยกำหนดโทษของบุคคลที่กระทำการใด ๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท และหากเป็นการกระทำในที่สาธารณะสถานหรือต่อหน้าธารกำนัล หรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่หากเป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำ มีอำนาจเหนือผู้ถูกกระทำ อันเนื่องจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน และปรับไม่เกิน 10,000 บาท

4) พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติที่ตราขึ้นเพื่อกำหนดมาตรการคุ้มครองผู้ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

5) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 83 (8) กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. โดยมาตรา 84 กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญที่ฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา 83 เป็นผู้กระทำความผิดวินัย ซึ่งต่อมา ก.พ. ได้ออก กฎ ก.พ. ว่าด้วยการกระทำความผิดอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553 เพื่อกำหนดรูปแบบการกระทำที่จะถือว่าเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามมาตรา 83 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

6) ประกาศคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เรื่อง มาตรฐานขั้นต่ำของสภาพการจ้างในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2549 ข้อ 10 ห้ามมิให้นายจ้าง ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้างาน ผู้ควบคุมงาน หรือผู้ตรวจงาน กระทำการล่วงเกิน คุกคาม หรือก่อความเดือดร้อนรำคาญทางเพศต่อลูกจ้าง

7) มาตรการทางการบริหารเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินการทางวินัยและจริยธรรมของสำนักงาน ก.พ. ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2564 ให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลประเภทต่าง ๆ นำมาตรการทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับวินัยและจริยธรรมอย่างร้ายแรงของแต่ละองค์กรกลางบริหารงานบุคคล เช่น การสั่งพักราชการหรือการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน การสั่งให้ประจำส่วนราชการ การสั่งสำรองราชการ หรือการสั่งการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ที่มีอยู่มาใช้ในการดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการที่ถูกกล่าวหาว่ามีพฤติกรรมชู้สาวหรือล่วงละเมิดทางเพศ หรือคุกคามทางเพศ รวมถึงการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการกระทำการล่วงละเมิดทางเพศหรือคุกคามทางเพศ ตามหนังสือกระทรวงสาธารณสุข ที่ สธ 0218.04/ว 197 ลงวันที่ 2 เมษายน 2564

8) แนวทางการใช้มาตรการทางการบริหารแก่ข้าราชการที่มีพฤติกรรมเข้าข่ายกระทำผิดวินัยร้ายแรง ที่สำนักงาน ก.พ. แจ้งเวียนให้ส่วนราชการทราบและถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2564 ตามหนังสือกระทรวงสาธารณสุข ที่ สธ 0218.04/ว 137 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2566

3. กระบวนการสนับสนุนแนวร่วมปฏิบัติกับภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริต

โดยการสร้างและพัฒนากลไกกระบวนการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2560 เรื่อง มาตรการป้องกันการทุจริตในกระบวนการเบิกจ่ายยาตามสิทธิสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการตามข้อเสนอของสำนักงาน ป.ป.ช. ข้อ 1.3.1 “ห้ามไม่ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อทำการหารายได้ในลักษณะผลประโยชน์ต่างตอบแทนทุกประเภทจากบริษัทยาเข้ากองทุนสวัสดิการสถานพยาบาล” และข้อ 1.4 “ให้เพิ่มความเข้มงวดของระบบตรวจสอบภายในทั้งในระดับสถานพยาบาลและระดับหน่วยงานต้นสังกัดของสถานพยาบาล” ดังรายละเอียด

3.1 ผลักดันให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล (Rational Drug Use หรือ RDU) ในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

3.2 ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2560 เรื่อง มาตรการป้องกันการทุจริตในกระบวนการเบิกจ่ายยาตามสิทธิสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอ

3.2.1 ห้ามไม่ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อทำการหารายได้ในลักษณะผลประโยชน์ต่างตอบแทนทุกประเภทจากบริษัทยาเข้ากองทุนสวัสดิการสถานพยาบาล

3.2.2 ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านต้นทุน (cost) มาตรฐาน (standard) ระยะเวลาในการส่งมอบ (time) การให้บริการ (service) และราคา (price) ประกอบการตัดสินใจ

3.2.3 ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อกำหนดคุณสมบัติของบริษัทผู้ค้าในร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ (Term of Reference : TOR) ให้บริษัทผู้ค้าต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา 174 มาตรา 175 และมาตรา 176 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และนิติบุคคลมีระบบอบรมเกณฑ์จริยธรรมฯ แก่พนักงาน โดยให้เป็นคะแนนบวกในคะแนนในหลักเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพต่อราคา (price performance)

3.2.4 ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อใช้กลไกต่อรองราคาตามที่คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติกำหนด

3.3 บังคับใช้เกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง เกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหาและการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2564 ที่ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 138 ตอนพิเศษ 104 ง ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2564 อย่างเคร่งครัด กำหนดให้เกณฑ์จริยธรรมเป็นกลยุทธ์เสริมสร้างธรรมาภิบาลระบบจัดซื้อและควบคุมค่าใช้จ่ายด้านยาของสถานพยาบาลทุกแห่งในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

3.4 ประชาสัมพันธ์และปลูกฝังให้บุคลากรและภาคประชาชนมีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการเสนอขายยาอย่างเหมาะสม

3.5 ประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันในการปฏิบัติตนตามเกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง เกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหาและการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2564

3.6 สร้างเครือข่ายที่ประกอบไปด้วยบุคลากรในสถานบริการและประชาชน ทำการเฝ้าระวัง และตรวจสอบการส่งเสริมการขายยา และการใช้ยาอย่างไม่เหมาะสม รวมถึงมีช่องทางในการร้องเรียน และแจ้งข้อมูลการกระทำผิดให้แก่หน่วยงานที่มีความรับผิดชอบโดยตรง

4. กระบวนการปราบปรามการทุจริต

โดยการสร้างและพัฒนากลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตให้มีความรวดเร็ว เต็มขีด และเป็นธรรม กลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพและเท่าทันต่อพลวัตของการทุจริต การสืบสวนข้อร้องเรียนข้อกล่าวหาให้ดำเนินการโดยองค์คณะสหวิชาการในกระบวนการปราบปรามการทุจริต พัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้ให้แก่องค์คณะสหวิชาการในกระบวนการปราบปรามการทุจริต พัฒนากฎหมายปรับปรุงกฎ ระเบียบให้เท่าทันต่อพลวัตของการทุจริต เพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษทางวินัยด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม ถูกต้องตามหลักกฎหมาย เท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริต และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายใน ภายนอกกระทรวงสาธารณสุข องค์การต่อต้านการทุจริต เพื่อสนับสนุนองค์ความรู้และข้อมูลในการปราบปรามการทุจริต เป็นไปตามมาตรการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบอบราชการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2561

4.1 มาตรการจัดการเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2561

4.1.1 กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับรายละเอียดการจัดการเรื่องร้องเรียนการทุจริต และประพฤติมิชอบ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2561

4.1.2 กำหนดช่องทางแจ้งเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบ

4.1.3 จัดทำข้อมูลเชิงสถิติเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบ

4.1.4 ประชาสัมพันธ์ช่องทางแจ้งเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบ

4.2 พัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้ให้แก่องค์คณะสหวิชาการในกระบวนการปราบปรามการทุจริต ดังนั้น การสืบสวนข้อร้องเรียนข้อกล่าวหาให้ดำเนินการโดยองค์คณะสหวิชาการในกระบวนการปราบปรามการทุจริต

แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ตามแนวทางภายใต้แผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

ประกอบด้วย 2 แนวทาง คือ

- แนวทางที่ 1 ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึก ให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต
- แนวทางที่ 2 ป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ที่เชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการราชการด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2580) จำนวน 3 แผนย่อย ดังนี้

- แผนย่อยที่ 1 ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึก ให้มีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต
- แผนย่อยที่ 2 การป้องกันการทุจริต
- แผนย่อยที่ 3 เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต

รายละเอียดดังนี้

แนวทางที่ 1 ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึก ให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

แนวทางนี้มุ่งเน้นให้ทุกหน่วยงานให้ความสำคัญกับการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตที่สอดคล้องกับประเด็นการยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริตที่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เหมาะสมกับความต้องการของสังคม (Social Needs) และบริบทของชุมชน (Community Education) รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเครือข่ายต่อต้านการทุจริต การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายในการเฝ้าระวัง แจ้งเบาะแส และการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน

ของหน่วยงานภาครัฐ ที่มีความสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตลอดจนการส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐ ผ่านการดำเนินการ ดังนี้

แนวทางที่ 2 ป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

แนวทางนี้มุ่งเน้น “ป้องกันปราบปราม” โดยขับเคลื่อนมาตรการและข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันการทุจริตที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ การสร้างนวัตกรรมในการต่อต้านการทุจริต จัดทำมาตรการหรือข้อเสนอแนะในประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริตให้เท่าทันสถานการณ์ปัจจุบัน ส่งเสริมสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนการทุจริตภายในหน่วยงาน จัดทำ พัฒนามาตรการและข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันการทุจริตในหน่วยงานที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำการทุจริต และติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการ พัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ ส่งผลให้เกิดความโปร่งใสในหน่วยงาน ผลักดันให้ข้าราชการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎ ระเบียบในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งให้มีการเผยแพร่ให้สาธารณชนรับรู้เพื่อมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ทั้งนี้ มาตรการและข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันการทุจริตที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ ซึ่งหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวข้อง คือ

มาตรการป้องกันการทุจริตในกระบวนการเบิกจ่ายยาตามสิทธิสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2560 และวันที่ 15 พฤศจิกายน 2565 โดยกระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานหลักที่ได้รับมอบหมายในการขับเคลื่อนให้สถานพยาบาลของรัฐทุกสังกัด รวมถึงสถานพยาบาลเอกชนให้นำหลักเกณฑ์การใช้จ่ายอย่างสมเหตุผล (RDU) ที่เป็นมาตรฐานกลางไปใช้บังคับอย่างเป็นรูปธรรม กำหนดหลักเกณฑ์การจัดซื้อยา เพิ่มความเข้มงวดของระบบตรวจสอบภายในของสถานพยาบาล ซึ่งกระทรวงสาธารณสุข ได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง เกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหาและการส่งเสริมการขายยา และเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่ายของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๔ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติอย่างมีธรรมาภิบาลสำหรับส่วนราชการ หน่วยงาน และหน่วยบริการของกระทรวงสาธารณสุข ตลอดจนผู้สั่งใช้ยา ผู้ประกอบวิชาชีพ และบุคลากรสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อจัดหา จนกระทั่งถึงการใช้จ่ายและเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่าย

ตัวชี้วัดที่กำหนดตามแนวทางที่ 1 และแนวทางที่ 2

ตัวชี้วัด	หน่วยงานเป้าหมาย
ร้อยละของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA (ร้อยละ 94)	หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 17 หน่วยงาน

4.1 การติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการฯ ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

การติดตามและประเมินผล ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งสำหรับการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข การติดตามและประเมินผล ยึดแนวทางของวงจรการบริหาร PDCA หรือวงจร Deming (Deming Cycle) เนื่องจากกิจกรรมการติดตามและประเมินผลจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่แห่งการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทราบถึงผลการดำเนินการ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินการ ซึ่งช่วยให้ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติสามารถกำหนดแนวทางการแก้ไข ปรับปรุงแผนปฏิบัติการฯ และวิธีการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ ตามระยะเวลาที่เหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะเวลาที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) ได้อย่างตรงจุดมากกว่าวิธีการดำเนินการแบบเดิม

กระบวนการติดตามและประเมินผล จึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากกระบวนการติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะช่วยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ สามารถรับทราบผลการดำเนินการรวมถึงปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการเป็นระยะ รวมถึงสามารถวางแผนเพื่อปรับเปลี่ยนทิศทางการดำเนินการ ให้มีความเหมาะสมต่อทรัพยากร สภาพแวดล้อมในการดำเนินการ ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปในระหว่างปี

4.2 กรอบแนวคิดในการติดตามและประเมินผล

กรอบแนวคิดในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ได้นำกรอบแนวคิดดัชนีชี้วัดความสมดุล หรือ Balanced Scorecard ของ โรเบิร์ต เอส แคปแลนด์ และเดวิด พี นอร์ตัน ซึ่งประกอบไปด้วย 4 มิติที่สำคัญ ได้แก่

1. มิติด้านประสิทธิผลและความคุ้มค่า (Financial Perspective)
2. มิติด้านผลกระทบต่อประชาชนที่จะได้รับการบริการจากภาครัฐที่มีความโปร่งใสและปราศจากการทุจริต (Customer Perspective)
3. มิติด้านประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัติงาน (Internal Perspective)
4. มิติด้านการเรียนรู้และการเติบโต (Learning and Growth Perspective)

แต่เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จึงจำเป็นต้องดัดแปลงเกณฑ์ชี้วัดดังกล่าวซึ่งใช้กับภาคเอกชนให้เหมาะสมกับบริบทของแผนปฏิบัติการฯ ซึ่งเป็นแผนที่ดำเนินการโดยภาครัฐ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. มิติด้านประสิทธิผลและความคุ้มค่า (Financial Perspective)

หมายถึง มุมมองด้านความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรรมา

2. มิติด้านผลกระทบต่อประชาชนที่จะได้รับการบริการจากภาครัฐที่มีความโปร่งใส

และปราศจากการทุจริต (Customer Perspective)

หมายถึง การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ ตอบสนองต่อความต้องการสูงสุดต่อประชาชนในแง่ของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้

3. มิติด้านประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการ (Internal Perspective)

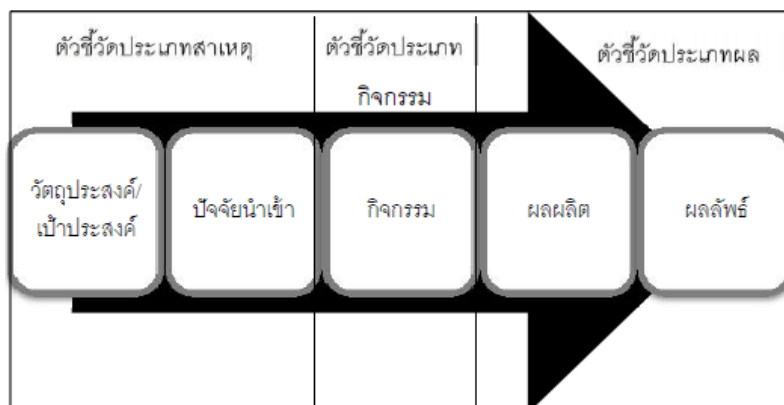
หมายถึง กระบวนการจัดการซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมภายในของการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ ที่ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมีความเหมาะสมทั้งเวลาและทรัพยากรที่ได้รับ

4. มิติด้านการเรียนรู้และการเติบโต (Learning and Growth Perspective)

หมายถึง การเรียนรู้และการเติบโตของหน่วยงานที่ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นมิติที่สะท้อนถึงขีดความสามารถ / สมรรถนะในการปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามแผนปฏิบัติการฯ

4.3 รูปแบบและระดับในการติดตามและประเมินผล

โดยรูปแบบการติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้นำทฤษฎีเชิงระบบ (System Model) มาใช้เป็นรูปแบบในการติดตามและประเมินผล

จากรูปแบบการติดตามและประเมินผลดังกล่าวสามารถจำแนกตัวชี้วัดในการประเมินออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

ตัวชี้วัดประเภทสาเหตุ (Lead Indicator) ได้แก่ การประเมินปัจจัยนำเข้า ซึ่งหมายถึง ทรัพยากรที่นำมาใช้ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ (อาทิ บุคลากร งบประมาณ เป็นต้น)

ตัวชี้วัดกิจกรรม ได้แก่ การประเมินขั้นตอนการดำเนินงาน ตั้งแต่การเริ่มวางแผนการดำเนินงาน การเริ่มดำเนินงานตามแผน ขั้นตอนระหว่างการทำงาน และขั้นตอนหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการดำเนินงาน

ตัวชี้วัดประเภทผล (Lag Indicator) ได้แก่ การประเมินผลผลิตและผลลัพธ์ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่สามารถชี้ให้เห็นภาพของการบรรลุวัตถุประสงค์

โดยตัวชี้วัดทั้ง 3 ประเภท จะมีกรอบแนวคิดดัชนีชี้วัดความสมดุล หรือ Balanced Scorecard ทั้ง 4 มิติ เป็นประเด็นชี้้นำการกำหนดตัวชี้วัดในการติดตาม และประเมินผลตามแผนปฏิบัติการฯ ดำเนินการติดตามและประเมินผลใน 2 ระดับ ประกอบด้วย

1. การประเมินภาพรวมตามแผนปฏิบัติการฯ
2. การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการ โครงการ กิจกรรม และแนวทางในการดำเนินงาน

1. การประเมินภาพรวมของตามแผนปฏิบัติการฯ

เป็นการประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานตามตัวชี้วัดในภาพรวมของแผนปฏิบัติการฯ โดยพิจารณาว่ามีความสำเร็จตามตัวชี้วัดในการประเมินตาม 4.3 (รูปแบบและระดับในการติดตามและประเมินผล) มากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไร เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางการแก้ไขปรับปรุงวิธีการดำเนินงานตามกรอบระยะเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อเป้าหมายของแผนปฏิบัติการฯ ได้อย่างตรงจุด โดยการประเมินภาพรวมนั้นจะเป็นการประเมินรอบ 6 เดือน และรอบ 12 เดือน พร้อมทั้งให้ความเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาแผนปฏิบัติการฯ ในรอบ 12 เดือน และในปีต่อไป

2. การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการ โครงการ กิจกรรม และแนวทางในการดำเนินงาน

เป็นการประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการ โครงการ กิจกรรม และแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ มีการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม หรือไม่ โดยรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการ กิจกรรม เมื่อสิ้นสุดโครงการ กิจกรรม

บรรณานุกรม

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข. แผนปฏิบัติราชการ
ด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570). นนทบุรี., 2565.
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
แผนปฏิบัติการด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม). นนทบุรี., 2566.

ผู้จัดทำ

นายพศวีร์ วัชรบุตร
นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ
ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข

<https://stopcorruption.moph.go.th>

0 2590 1330

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในราชการบริหารส่วนกลาง
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตามประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง แนวทางการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน พ.ศ. ๒๕๖๑
สำหรับหน่วยงานในราชการบริหารส่วนกลางสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ชื่อหน่วยงาน : ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข

วัน/เดือน/ปี : ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

หัวข้อ: คู่มือแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

รายละเอียดข้อมูล (โดยสรุปหรือเอกสารแนบ)

คู่มือแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

Link ภายนอก: ไม่มี

หมายเหตุ:

.....
.....

ผู้รับผิดชอบการให้ข้อมูล

พศวีร์ วัชรบุตร

(นายพศวีร์ วัชรบุตร)

ตำแหน่ง นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

วันที่ ๙ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗

ผู้อนุมัติรับรอง

พศวีร์ วัชรบุตร

(นายพศวีร์ วัชรบุตร)

ตำแหน่ง นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ (หัวหน้า)

วันที่ ๙ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗

ผู้รับผิดชอบการนำข้อมูลขึ้นเผยแพร่

พศวีร์ วัชรบุตร

(นายพศวีร์ วัชรบุตร)

นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

วันที่ ๙ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗